

# **Lieksan kaupungin lausunto selontekoluonnoksesta aluekehittämisen ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan kokonaisuudesta ja lainsäädännöstä**

Kaupunginhallitus 22.04.2025 § 127  
298/00.04.04/2025

Valmistelija

Elinvoimajohtaja

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää Lieksan kaupungilta kommentteja luonnokseen selonteoksi aluekehittämisen ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan kokonaisuudesta ja lainsäädännöstä.

## **Tausta**

Alueiden kehittämisen toimeenpanoa ja rahoittamista koskeva lainsäädäntö uudistettiin vuonna 2021. Valmistelun yhteydessä hallituksen esitykseen kirjattiin, että lainsäädännön toimeenpanon seuranta varten eduskunnalle annetaan selonteko.

## **Tavoitteet**

Selonteon tarkoituksena on arvioida ja kuvata alueiden kehittämisen ja sen lainsäädännön kokonaisuutta ja toimeenpanoa. Tarkasteltavina ovat Laki alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta 756/2021 (toimeenpanolaki) sekä Laki alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta 757/2021 (rahoituslaki) sekä näitä täydentävät asetukset.

Selonteossa arvioidaan alueiden kehittämisen järjestelmän ja rahoituksen toimivuutta ja vaikuttavuutta vuonna 2026 alkavan lainsäädännön uudistamisen pohjaksi. Lainsäädäntöä arvioidaan käytettävissä olevien resurssien kannalta. Uuden aluekehittämisen ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan lainsäädännön on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2028 alusta uuden EU-ohjelmakauden alkaessa.

Lakiuudistuksen tavoitteena vuonna 2021 oli päivittää alueiden kehittämisen tavoitteet, suunnittelu ja toimintatavat vastaamaan muuttuvaa toimintaympäristöä. Lisäksi pyrittiin selkeyttämään lakien rakennetta ja keventämään sääntelyä. Tavoitteena oli myös integroida kansallinen ja EU:n alue- ja rakennepolitiikka tehokkaaksi kokonaisuudeksi, jotta kansalliset aluekehittämisen linjaukset ja EU:n rahastojen varat tukisivat toisiaan. EU:n alue- ja rakennepolitiikka täydentää ja tukee kansallista aluekehittämistä.

Selonteossa nostetaan esille lainsäädäntöön liittyviä tarkastelun kohteita tulevan lainsäädäntöuudistuksen taustaksi. Selonteossa ei tehdä linjauksia lainsäädäntöuudistuksen sisällöksi. Keskeisinä tarkastelun kohteina selonteossa ovat nk. toimeenpanolain osalta kansallisen aluekehittämisen toimintamallin osa-alueet, kuten kansallinen koordinointi ja yhteensovittaminen, valtioneuvoston yhteistyö ja vuoropuhelu alueiden kanssa sekä valtioneuvoston aluekehittämispäätös sekä maakuntaohjelmat.

EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman osalta selonteossa tarkastellaan erityisesti ohjelman valmistelua ja hallinnointia. Hallinnon osalta keskeisenä tarkastelun kohteena ovat viranomaisten roolit ja tehtävät. Lisäksi selonteko sisältää tarkastelun Interreg-ohjelmien valmistelusta ja hallinnoinnista Suomessa. Rahoituslain osalta tarkastelun kohteena ovat

edellä mainittuihin ohjelmien rahoituksessa käytössä olevat tukimuodot, tukimenettely, tukikelpoisuus ja kustannusmallit.

Selonteon alkuun tullaan valmistelun viimeisessä vaiheessa kokoamaan yhteenveto keskeisistä havainnoista koko lainsäädännön osalta. Kuulemiskierroksella olevassa luonnoksessa yhteenvetoa on tehty erikseen toimeenpanolakia ja rahoituslakia käsittelevien lukujen loppuun. Selonteon valmistelua on tukenut työryhmä, jossa olivat edustajat keskeisistä ministeriöistä, maakuntien liitoista, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä Kuntaliitosta. Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla Lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuu lausuntopyyntöön 25.4.2025 mennessä.

## **Lieksan kaupungin lausunto**

### **1. Aluekehittämisen tavoitteet**

- Ovatko selonteossa tunnistetut näkökohdat aluekehittämisen määritelmään ja tavoitteisiin liittyen relevantteja?
- Puuttuuko tarkastelusta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä?

EU:n rakennerahastot ovat merkittävä työkalu paitsi perusinfrastruktuurin kehittämiseen myös yritystoiminnan, osaamisen ja palveluiden vahvistamiseen. Selonteko on tärkeä väline arvioida nykytilaa ja suunnata tulevaa kehittämistyötä entistä vaikuttavampaan ja tasapuolisempaan suuntaan. Selonteon tavoitteet johdonmukaisuuden ja vaikuttavuuden parantamisesta ovat kannatettavia, mutta toteutuksessa on vältettävä rahoituksen tai kehittämistoimien keskittymistä liiaksi suurille kaupunkiseuduille.

Huoltovarmuus ja turvallisuuden edistäminen puuttuvat selonteosta sanoinakin kokonaan. Nämä ovat aluekehittämisen kannalta keskeisiä elementtejä. Rajaseudun elinvoimaisuuden varmistaminen on parasta puolustuspolitiikkaa. Venäjän rajan läheisyys tuo sekä mahdollisuuksia että erityisiä haasteita. Itärajan kunnat tarvitsevat erityistä huomiota – niin kansallisesti kuin EU:n aluepolitiikassa – mm. saavutettavuuden, turvallisuuden, kansainvälisen yhteistyön ja huoltovarmuuden näkökulmasta. On ensiarvoisen tärkeää, että nämä näkökulmat otetaan huomioon selonteon pohjalta tehtävässä jatkotyössä.

### **2. Viranomaiset ja niiden roolit sekä aluekehittämisen muut toimijat**

- Ovatko selonteossa tunnistetut näkökohdat viranomaisten rooleihin liittyen relevantteja?
- Puuttuuko tarkastelusta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä?

Kehitysyhtiöt, kauppakamarit ja yrittäjäjärjestöt eivät nähtävästi ole olleet mukana valmistelussa.

### **3. Ohjelmatyö ja yhteistyömenettelyt**

- Ovatko selonteossa tunnistetut näkökohdat ohjelmatyöhön ja yhteistyömenettelyihin liittyen relevantteja?
- Puuttuuko tarkastelusta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä?

Aluekehittämiseen liittyvien linjausten on oltava pitkäjänteisiä ja ennakoitavia. Kunnan omat kehittämisstrategiat rakentuvat vuosiksi eteenpäin, ja äkilliset muutokset rahoitusperiaatteissa tai ohjelmien painotuksissa vaikeuttavat pitkäaikaista suunnittelua ja neuvontatyötä, jota tehdään yritysten suuntaan.

#### 4. Tukimenettelyt, tukikelpoisuus ja kustannusmallit

- Ovatko selonteossa tunnistetut näkökohdat tukimenettelyihin, tukikelpoisuuteen ja kustannusmalleihin liittyen relevantteja?
- Puuttuuko tarkastelusta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä?

Vaikuttavuuden arviointiin liittyvien mittarien on oltava monipuolisia ja niiden tulee huomioida erilaiset alueelliset toimintaympäristöt. Esim. kilpailupohjainen rahoitus ei tule kohtelevaan tasapuolisesti alueita koska lähtötasot ovat hyvin erilaiset. Tulospohjaisessa rahoituksessa pelkkään työllisyyskasvuun tai yksityisiin investointeihin pohjautuvat mittarit eivät yksin kerro aluekehitystoimien todellisesta vaikuttavuudesta.

Tukielementteihin tulisi lisätä ehdottomasti yksi asiakasryhmä – midcap-yritykset. Eli pienten ja keski suurten yritysten ja suurten yritysten väliin sijoittuva yritysryhmä. Edellä mainitulla ryhmällä on usein resurssia ja halua kansainvälistyä. Näiden yritysten investointien mahdollistamisella on vahva työllistävä ja elinvoimaa edistävä vaikutus. Alueilla, kuten Pohjois-Karjalassa ja Lieksassa, ei ole samassa määrin yksityisiä investointeja tai vetovoimatekijöitä kuin kasvukeskuksissa, mutta tarve kehittämiselle on yhtä suuri – ellei suurempi.

Oman pääoman ehtoista työkaluista:

Nykyisen pankkisääntelyn aikana pienillä ja keski suurilla yrityksillä on isoja haasteita hankkeiden kokonaisrahoituksen kokoamisessa. Oman pääoman ehtoiset sijoitukset yrityksiin auttavat merkittävästi rahoitushaasteiden ratkaisemisessa. Suomessa on kielletty käyttämästä rakennerahastovaroja oman pääoman ehtoisten rahoitusinstrumenttien rakentamiseen. Pääomasijoittajat ovat usein keskittyneet ja keskittävät toimintaa pääkaupunkiseudulle tai isompiin kasvukeskuksiin.

#### 5. Lainsäädännön kokonaisuus

- Onko selonteon tarkastelu aluekehittämisen ja EU:n alue- ja rakennepoliittikan lainsäädännön kokonaisuudesta tasapainoinen ja relevantti?
- Puuttuuko kokonaisuudesta jokin näkökulma, joka tulisi lisätä?

Selonteon tavoitetta kehittää aluekehittämisjärjestelmää entistä vaikuttavammaksi ja johdonmukaisemmaksi on kannatettava. Lisäksi on kiinnitettävä huomiota tasapainoiseen aluekehittämiseen koko maassa, pienten kuntien osallistumismahdollisuuksiin ja riittäviin resursseihin, soveltuviin ja monipuolisiin vaikuttavuuden mittareihin, rahoituksen ennakoitavuuteen sekä paikallisen yrityselämän huomioimiseen sekä itärajan erityisolosuhteiden huomioimiseen.

#### 6. Muut täydennystarpeet

Muut täydennystarpeet? -

|                                                                 |                                                                                                                                                                                                                  |
|-----------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Esittelijä                                                      | Kaupunginjohtaja                                                                                                                                                                                                 |
| Päätösehdotus                                                   | Kaupunginhallitus päättää antaa esittelytekstin mukaisen lausunnon työ- ja elinkeinoministeriön luonnokseen selonteoksi aluekehittämisen ja EU:n alue- ja rakennepoliittikan kokonaisuudesta ja lainsäädännöstä. |
| Päätös                                                          | Kaupunginhallitus päätti antaa esittelytekstin mukaisen lausunnon työ- ja elinkeinoministeriön luonnokseen selonteoksi aluekehittämisen ja EU:n alue- ja rakennepoliittikan kokonaisuudesta ja lainsäädännöstä.  |
| Kohtaan 6 Muut täydennystarpeet kaupunginhallitus päätti lisätä |                                                                                                                                                                                                                  |

seuraavan maininnan: Lieksan kaupunki kantaa huolta siitä, että harvaan asutuilla alueilla olisi elämän edellytykset vielä tulevaisuudessakin, erityisesti maa- ja metsätalouden tehtävissä työskenteleville, jotka palvelevat koko yhteiskuntaa.

Lisätietoja

Kaupunginjohtaja Pirre Seppänen, 040 1044 001,  
sähköposti [pirre.seppanen\(at\)lieksa.fi](mailto:pirre.seppanen@lieksa.fi)

Elinvoimajohtaja Anne Karppinen, p. 040 1044 009,  
sähköposti [anne.karppinen\(at\)lieksa.fi](mailto:anne.karppinen@lieksa.fi)